

Gevolgen van zestien maanden corona voor het primair onderwijs

De inspectie heeft in alle sectoren van het onderwijs een onderzoek uitgevoerd naar de gevolgen van corona. In deze publicatie vindt u de belangrijkste resultaten van het primair onderwijs (po). Het onderzoek vond plaats in de periode mei tot en met juli 2021. We voerden gesprekken met besturen, schoolleiders, intern begeleiders en leraren; leerlingen van groep 7 en 8 vulden een digitale vragenlijst in. Bij elk thema staat een hyperlink naar een onderbouwende tekst op onze website. Daar vindt u ook het technisch rapport met de data, de opzet en de verantwoording van het onderzoek.

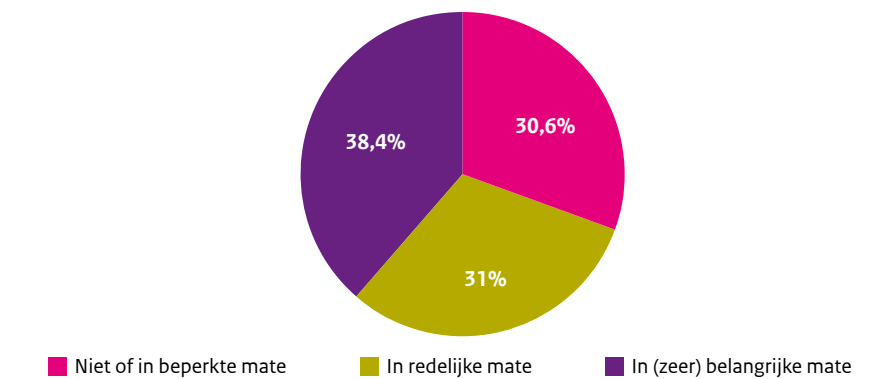
Hulp aan kwetsbare leerlingen kan effectiever

Voor de leerlingen die dat nodig hadden, organiseerden scholen extra begeleiding. Zij zagen extra risico's door de coronacrisis voor de ontwikkeling van kwetsbare leerlingen. De verschillen die er toch al waren tussen leerlingen werden volgens de scholen door de coronacrisis verder vergroot.

Hulp aan leerlingen kan effectief zijn als deze verzorgd wordt door goed getraind personeel en voldoende intensief is². De extra begeleiding die scholen aan leerlingen gaven, werd voornamelijk verzorgd door de eigen leraar en de onderwijsassistent. De intensiteit van de

begeleiding was op meer dan de helft van de scholen lager dan de dubbele dosis die nodig is om het meeste effect te bereiken³. [Lees meer](#)

% scholen met intensieve extra begeleiding

² Menukaart interventies NPO: Een-op-een-begeleiding | Interventie | Nationaal Programma Onderwijs (nponderwijs.nl) en Instructie in kleine groepen | Interventie | Nationaal Programma Onderwijs (nponderwijs.nl)

³ Zie: CPB Notitie Effectieve interventies leerachterstanden in het po

Zorgen om kwetsbare scholen en leerlingen

Leerlingen zijn voornamelijk positief

Uit de leerlingenvragenlijst blijkt dat leerlingen zich veilig en prettig voelden op school. Ook waren ze tevreden over het onderwijs in de afgelopen zestien maanden. Ze waren wel kritisch over de coronamaatregelen.

De meeste leerlingen maakten zich weinig zorgen over hun leerprestaties. Ze waren gemotiveerd en vonden dat ze voldoende hulp en ondersteuning van school kregen. Ook waren leerlingen van groep 8 positief over het advies voor het voortgezet onderwijs; 34 procent dacht dat hun schooladvies hoger was uitgevallen. Ruim een kwart van de leerlingen uit groep 7, daarentegen, verwacht in schooljaar 2021-2022 een lager schooladvies.

[Lees meer](#)

Meer zorgen bij leerlingen op scholen met hoge schoolweging

Leerlingen op scholen met een hoge schoolweging¹ maakten zich meer zorgen over de coronacrisis. Leerlingen waren bang dat zij minder hadden geleerd en dachten vaker dat zij de leerstof niet meer konden inhalen. [Lees meer](#)

Uiteenlopend beeld over leervertragingen

De meeste scholen hadden zicht op de gevolgen van de coronacrisis op de cognitieve en sociaal-emotionele ontwikkeling van leerlingen. Volgens veel scholen viel de vertraging die leerlingen hadden opgelopen mee. Ruim de helft van de scholen zag geen risico's of een beperkt risico voor de ontwikkeling van leerlingen als gevolg van de coronacrisis. Toch zag bijna de helft van de scholen

wel risico's wat betreft de cognitieve ontwikkeling in groep 3 tot en met 8 en de sociaal-emotionele ontwikkeling. Scholen met een hoge schoolweging schatten de risico's voor de cognitieve en sociaal-emotionele ontwikkeling van leerlingen hoger in dan scholen met een lage schoolweging. [Lees meer](#)

Kleuters hebben minder geleerd, vooral op scholen met hoge schoolweging

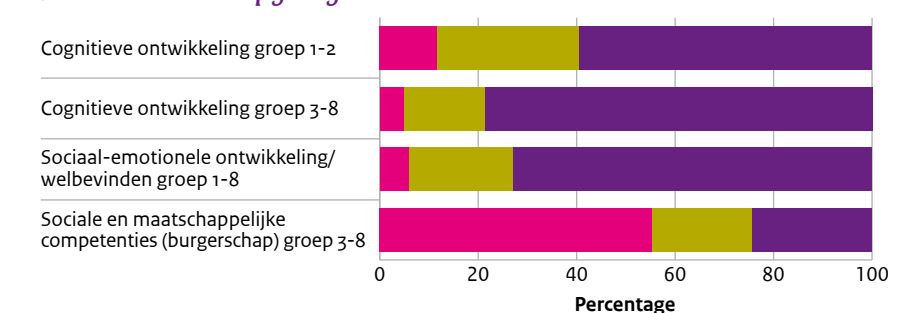
Ruim een derde van de scholen gaf aan dat de kleuters (veel) minder hebben geleerd dan in voorgaande jaren. Dit bleek vooral het geval op scholen met een hoge schoolweging (62%). Meer dan 60 procent van de scholen met een lage en gemiddelde schoolweging gaf aan dat kleuters evenveel hebben geleerd.

[Lees meer](#)

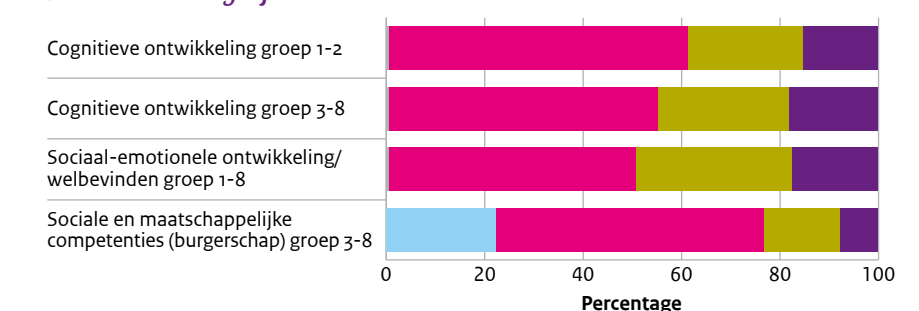
Extra aandacht voor basisvaardigheden, vooral voor lezen

Scholen besteedden meer tijd en aandacht aan de basisvaardigheden en de sociaal-emotionele ontwikkeling. Met name de extra aandacht voor lezen viel op, in het bijzonder in groep 4. De extra tijd voor de basisvaardigheden ging vooral ten koste van vakken als wereldoriëntatie, techniek en verkeer. Weinig scholen hadden de onderwijstijd uitgebreid of waren van plan dit te gaan doen. Scholen deelden de beschikbare onderwijstijd vooral anders in. [Lees meer](#)

% scholen met zicht op gevolgen corona

% scholen dat mogelijke risico's ziet

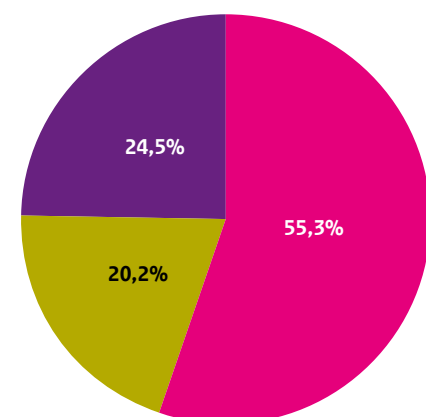

■ Niet of in beperkte mate ■ In (zeer) belangrijke mate
■ In redelijke mate ■ Weet niet

¹ Hoe hoger de schoolweging, hoe complexer de leerlingpopulatie op een school. De schoolweging loopt van 20 tot 40. Zie ook: [Schoolweging primair onderwijs | Trends en ontwikkelingen | Inspectie van het onderwijs \(onderwijsinspectie.nl\)](#)

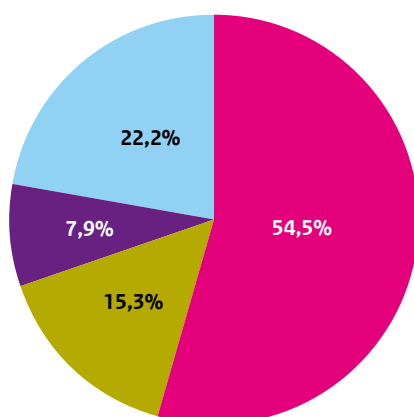
Weinig zicht op burgerschap

% scholen met zicht op sociale & maatschappelijke competenties

■ Niet of in beperkte mate
■ In redelijke mate
■ In (zeer) belangrijke mate

% scholen dat mogelijke risico's zien ten aanzien van sociale en maatschappelijke competenties

■ Niet of in beperkte mate
■ In redelijke mate
■ In (zeer) belangrijke mate
■ Weet niet

Scholen hadden veel minder vaak zicht op de gevolgen van de coronacrisis voor de sociale en maatschappelijke competenties (burgerschap) dan voor de cognitieve en sociaal-emotionele ontwikkeling van leerlingen. De meeste scholen maakten zich ook geen zorgen over deze competenties. Uit de gesprekken is gebleken dat de meeste scholen de sociale en maatschappelijke competenties niet systematisch volgden. Dit wordt wel van scholen verwacht.

[Lees meer](#)

Trots ondanks stress en werkdruk

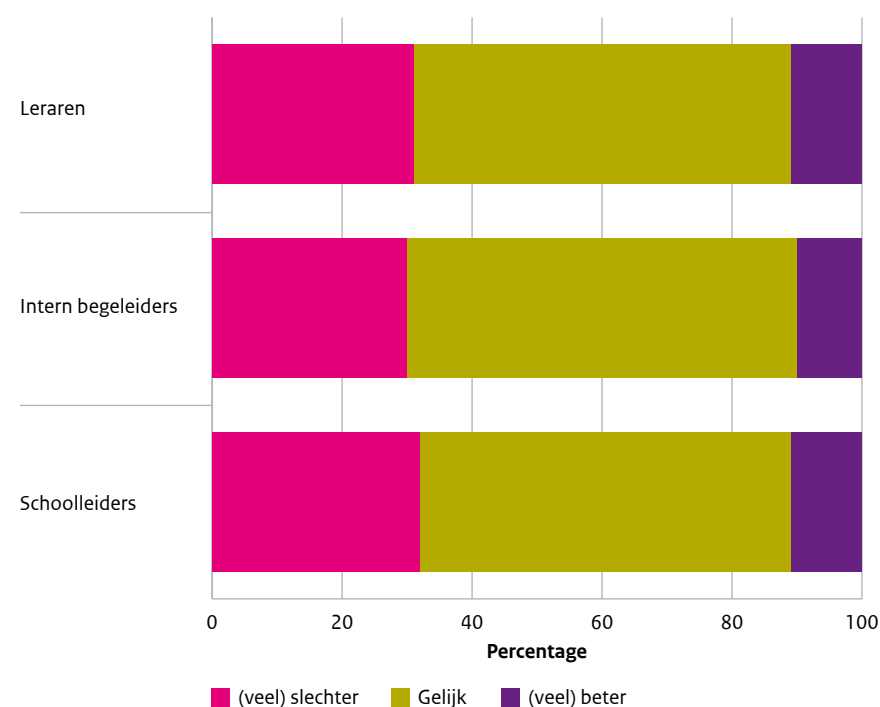
Teamleden hebben gezamenlijk de schouders eronder gezet om zo goed mogelijk onderwijs te verzorgen. Dit zorgde voor trots bij leraren en schoolleiding op wat zij met elkaar hadden bereikt. Leraren en de school kregen meer waardering van ouders voor de cruciale rol bij het leren van de kinderen.

Ondanks de hogere werkdruk en stress beoordeelden leraren, intern begeleiders en de schoolleiding hun welbevinden vrijwel gelijk als in de periode voor corona. Leraren misten vooral de nabijheid en het echte sociale contact met leerlingen, collega's en ouders.

Besturen hadden zorgen over het welbevinden van een beperkte groep, vaak kwetsbare, leraren. Ook maakte een deel van de besturen zich zorgen over het welbevinden van de schoolleider.

[Lees meer](#)

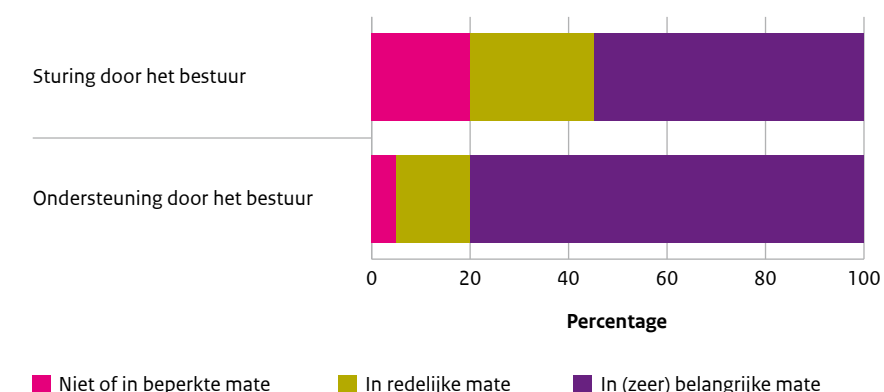
Welbevinden vergeleken met de periode voor corona

Tevredenheid over ondersteuning door het bestuur

Scholen waren positief over de ondersteuning en de ruimte/autonomie die zij kregen van hun bestuur. Scholen waardeerden de sturing van het bestuur in coronatijd met een 7,6. Besturen stuurden vooral op de randvoorwaarden en het faciliteren van de coronamaatregelen en lieten het kiezen van passende maatregelen in het onderwijs veelal aan de scholen over. Besturen waren vooral goed geïnformeerd over de cognitieve ontwikkeling van de leerlingen. [Lees meer](#)

Mate van ondersteuning en sturing door bestuur

Duurzaam verbeteren: zorgen en kansen

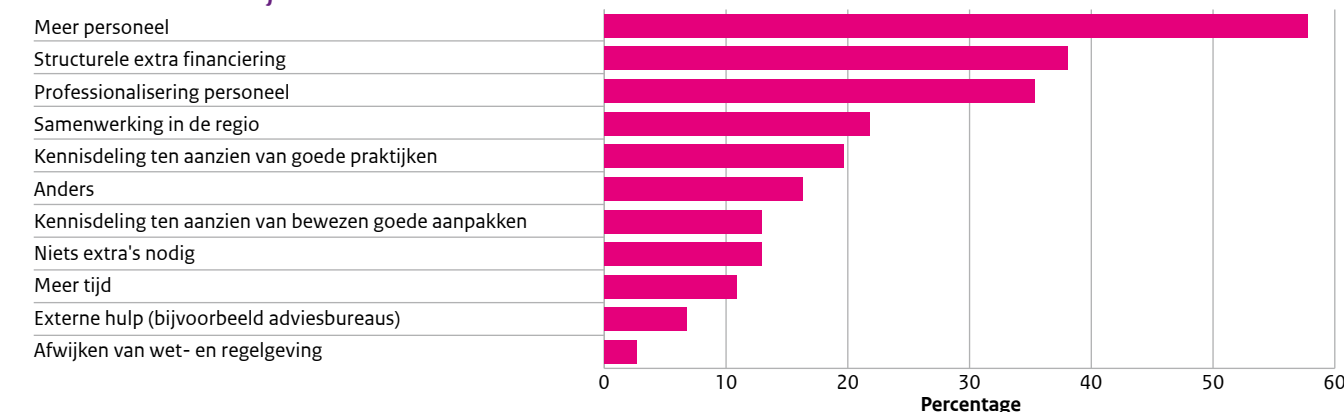
Leraren, schoolleiding en besturen gaven aan dat zij personeel, scholing en structurele financiering nodig hebben. Het tekort aan personeel is de grootste zorg en een structureel probleem dat al jaren speelt. Besturen en scholen maakten zich het meest zorgen over het leraren- en schoolleiderstekort,

wat naast de schoolontwikkeling ook het wegwerken van de gevolgen van corona belemmert.

Volgens besturen biedt het Nationaal Programma Onderwijs geen oplossing voor structurele problemen.

Kansen die uit de coronacrisis voortkwamen en die scholen vast wilden houden zijn: intensiever contact met ouders, efficiënter communiceren via digitale middelen, en instructies aan kleinere groepen en individuele leerlingen. [Lees meer](#)

Besturen hebben behoefte aan

Colofon

Een exemplaar van deze publicatie is te downloaden vanaf de website van de Inspectie van het Onderwijs.

www.onderwijsinspectie.nl

Inspectie van het Onderwijs
Postbus 2730 | 3500 GS Utrecht
www.onderwijsinspectie.nl

© Inspectie van het Onderwijs | oktober 2021